

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

4 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 " "

16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, neurankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijarovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 80 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika izide prihodnja številka „Slovenca“ v soboto 5. februarja 1881.

Prememba volilnega reda.

Desnica državnega zbora, ki jej judovski listi zmirom pravijo, da je reakcionarna, t. j. svobodi in napredku sovražna, pokazala je zopet enkrat, da ima več razuma in srca za svobodo in za ljudske pravice, nego oni lažiliberalski, ki ljudem le zračne gradove obetajo, pa jim dajejo le kamenja namesto kruha. Že demokrat Kronawetter je moral priznati, da se je volilna pravica vselej tačas razširila, kedar so bili na krmilu federalisti ali narodno-konservativci, tako pod Belkredijem in pod Hohenwartom.

Liberalci pa so imeli dvajset let večino v državnem zboru, pa se niso nikdar zmenili za to, da bi dali volilno pravico takim manjšim posestnikom in obrtnikom, ki sicer ne plačujejo dosti direktnega davka, pa so vendar koristni, ker delujoči udje človeške družbe. Malim obrtnikom so to pravico odtegovali; dali pa so jo vpokojenim birokratom, ker so te tičke poznali, da se bodo vedno za nemškutarijo poganjali. Splošen je postal klic, naj se vendar volilna pravica razširi, in ta klic je našel odmev pri ljudoljubni desnici državnega zbora, kajti ona je zadnji petek predložila državnemu zboru postavo za razširjenje volilne pravice, kakor smo jo mi zadnjič telegrafično dobili iz Dunaja in priobčili. Desnica bi bila

pač rada pri volilnem redu marsikaj premnila, pa jej ni mogoče, ker je za važne premembe treba dvetretjinske večine. Morala se je toraj zadovoljiti s tem, kar se za sedaj doseči dá. To je prav pametno; kajti škoda za čas in denar, ki ga vsaka seja stane, ako bi se čas potratil z neplodnim besedovanjem, o katerem se že naprej vé, da bo brez uspeha ostalo. To pa, kar večina državnega zbora zdaj nasvetuje, se dá še letos dognati in v postavno veljavo spraviti, ker je upati, da bodo vsi trije desni klubi za postavo glasovali. Naj naši le gledajo, da liberalci ne bodo cele stvari zavlekli; potem se je treba dogovoriti z vlado, da bo skrbela za sprejetje postave v gosposki zbornici, ter da jo bo potem brez odloga cesarju v potrjenje predložila. Na vse to bo treba paziti, kajti ta postava zna nam že pri bodočih prvih volitvah prav priti; ustavoverci pa to tudi vedó, zato bodo vse storili, da 'bi le postavo zavlekli, ali pa celo zabranili. Le gosposka zbornica jim zamore to uslugo narediti, in da to omeščimo, potrebujemo vladne pomoči; če ima Taaffe kaj upliva na to zbornico. Ako ga nima, kriv si je sam, zakaj pa je zadnjič tako malo avtonomistov poklical med „père.“ Namesto 12 naj bi jih bil poklical 30, pa bi se ne bilo treba bati nezaupnic iz te hiše.

Vendar, vse te ovire poznajo že naši poslanci sami in bodo vedeli, kako jih odstraniti. Novi volilni red, kakor ga večina nasvetuje, znan je našim bralcem že iz zadnjega

lista. Sprememba v velikem posestvu obrnjena je največ zoper take meščane in fabrikante, ki se kot hišniki, fužinarji itd. štilijo med grajščake in hočejo tam voliti, čeravno spadajo prav za prav v mestno kurijo, med liberalne brate.

Najvažnejša je ona točka, ki podeli v večih mestih vsem onim volilno pravico, ki plačajo vsaj 5 gl. direktnega davka. S tem dobodo več mesta mnogo novih volilcev, in politično vreme po mestih se zna vsled tega v mnogem oziru predrugačiti. Tudi za manjše mesta se je volilni red razširil, tako da bodo v državnem zboru volili vsi oni, ki so volilci za občinski zastop. Za Slovence je posebno važna tudi ona točka, ki določuje, da imajo z mesti voliti tudi oni kraji, ki so s kakim mestom v eno občino združeni. Število narodnih volilcev se bo s tem v nekterih mestih precej pomnožilo, in nemškutarjem ne bo več mogoče, pri volitvah zmagovati.

To so glavne spremembe volilnega reda, kakor jih nasvetuje desnica. Veliko sicer ni, največe krivice ostanejo še v veljavi; pa več se za sedaj ne dá doseči; bodimo toraj te male pridobitve veseli. Saj je tudi bomo veselili, ne samo Slovenci, ampak po celi državi se bodo radovali mali obrtniki, ki so bili do zdaj izključeni iz političnega življenja. Priznati bodo morali, da desnica državnega zbora, ki je toliko razupita hot sovražnica svobode, v resnici več stori za pravo ljudsko svobodo

Arbanaška in Arbanasi.

Po česki „Osvěti.“

(Dalje.)

Ta odgovornost in obramba cele rodovine za dela pojedincev, je toliko opravdana, da brani pojedinca proti samvolji drugih; ali je zopet v toliko zla, ker vodi k bezkončnim krvavim prepirom ene rodovine z drugo. Ker osveta se zopet osvečuje in tako gre to brez konca in kraja, dokler si zadnji krivec neizposluje oproščenja z odkupnino, kar je spojeno z velikimi formaliteti pa tud dosta težko. ¹⁾

¹⁾ Ko se ubijalec skriva na varno mesto ter pride zgoden čas za dogovarjanje, začne rodovina ubijalčeva dogovarjati se najpoprej z daljnimi rodjaci onega, ki je dolžan v prvem redu, da se osveti. Tako dogovarjanje trpi po Lahnu (str. 177 del I.) včas po cela leta; pa ako se jim posreči, na redu so obredi pomirbe. Sprevod prosečih za oproščenje rodjakov krivčevih, pomnožen za daljnimi prijatelji razdaljene rodovine, pride do hiše, v kateri stannje najbližji rodjak ubitega. Ako je to kristjan, gre spredaj duhoven z razpelom in evangeljem, za njim nosijo štiri ali šest zibk z malimi otroci, a za timi koraka ubijalec kesaje, od zadel zvezanih rok, zavezanih oči in z vrvo okoli vrata, na ktero je privezan handžar. Okoli njega grejo njegovi rodjaci, da ga brane, ko bi kterega rodjaka ubitega prevladala jeza. Pred hišo

Med umorstvom in ubojstvom ni razločka pri Arbanasih, pa za ranjem ali po nesreči ubitim vse eno sledi krvna osveta, samo da se tukaj laglje izkupi odpust. Arbanas ni zadovoljen z eno žrtvo, nego se trudi, da jih ubije nekoliko in sicer uglednih oseb iz ple-

se moške odkrijejo, kar je znak največe pokornosti, ter popeljejo ubijalca v hišo do ognjišča, ktero so vsi prebivalci zapustili. Pred hišo postavijo otroke v zibkah tako, da so jim noge obrnjene k iztoku. Ko je vse to gotovo, pristopi najbližji rodjak ubitega ter ga vpraša, kaj želi. Duhoven začne govoriti o opravičnosti osvete ter prosi za oproščenje v ime krsta, evangelija in nedolžnih otrok. Po dolgem branjenju vzdigne prošni eno zibko, nosi jo trikrat od leve strani na desno in postavi jo na zadnje tako, da so noge obrnjene proti zapadu. Ravno to store mu tudi rodjaci z drugimi zibkami. Znamen tega obreda je nepoznan. Ker namreč Arbanasi pokopujejo svoje mrtve z glavo k zapadu obrnjeno, čini se, da se s prvim postavljanjem otrok naznačuje kazneni smrti, a drugim to, da se priznava krivicu in vrača življenje. Po mnogih prošnjah, ki trajajo včas po cele ure, proglasi se le prošni da daruje življenje in priznava krivicu, ter gre v hišo, da mu odvzame okove. Že pred tem se ugovori odkupnina po 1000 pijastrov (200 fr.), kar je za Arbanasa silna svota. Mesto te svote se dajejo zalogi, ki so trikrat ali pa še večkrat vrednej, nego li iznaša svota.

mena ubijalčevega. V tem smislu se tudi hvali Arbanas: „Vsaki od mojega roda je vreden šest ljudi“. Na ta način poginejo za malo let cele rodovine.

Kakor je krvna osveta star, od davnej ohranjen običaj, ki je prestal pri drugih narodih kakor pri Grecih in Rimljanih že na početku njihove povesti, običaj, ki svedoči, da so Arbanasi ostali na nizkej stopnji naobraženosti; pa tako je tudi plačaništvo.

Kakor so nekdaž Germani služili kot vojaki rimskim cesarjem, čeravno je narod njihov vodil z njimi krvave in zdvojne vojske, tako so tudi Arbanasi kot vojinci jako priljubljeni v turški vojski. Pastirstvo in vojništvo jim daje glavno zaslužbo, koje vse tega manje postajalo (l. 1831), osiromašile so mnogo pokrajine, posebno v južnej Arbanaški. Za moč turško se niso Arbanasi nikdar posebno zavzeli, kakor jih jih tudi ni nikdar vezala posebna vez ljubezni z Osmani, s kterimi so se vedno prepirali in kavsali; ali vojska, plača in nada na plen, so jih vabile in vodile v tabor turški. Nikjer ni odvod v vojsko in novo vojaško urejenje nagazilo na tako velik odpor kakor ravno v Arbanaški, pa vendar ni od nikoder poslednje čase prihajalo toliko neredne vojske, to je bašibozukov, kolikor iz Arbana-

in za ljudsko blagostanje, nego bahata in lažnjiva levica s svojim judovskim prirastkom.

Politični pregled.

V Ljubljani 31. januarja.

Avstrijske dežele.

„Presse“ se jezi nad „Triester Zeitung-o“ ker je zdaj tudi ta list začel **irredentovcem** potuho dajati, ker zanikuje vsako resnost lahonskega rogovilenja, ter vedno hvali lojalnost tržaškega lahonstva, akoravno mora že vsak slepec videti, da stvar ni tako, in da je v Trstu le malo Lahov, ki bi bili Avstriji s srcem vdani. Da se zoper irredentovce nič ne stori, prihaja menda tudi od tod, ker je sedanjí namestnik de Pretis prijatelj laškega elementa, in čeravno mu ne podtikamo nezvestobe, se vendar dá ne tajiti, da državi škoduje s tako politiko, ki lahone boža in njih grehe zakriva, zveste Slovence pa odriva in pri razvitku in napredku zavira.

Pri dopolnilnem kreditu nahajamo celo vrsto svot za razne **česke šole**, ki se razširjajo ali pa na novo ustanovljajo. Za Slovence pa zastonj iščemo kake svote. Med tem, ko se odpira ena češka srednja šola za drugo, pa so Čehi vendar še nezadovoljni — ne stori se za Slovence čisto nič, niti ene narodne srednje šole nam ne privošči. Minulo bo šolsko leto, in pričelo se bo zopet novo, pa gledé učnega jezika ostalo bo vse pri starem. Slovenski poslanci iz Primorja, Nabergoj, Tonkli in Vitezič so izročili grofu Taafeju spomenico zaradi ravnopravnosti slovenskega jezika na Primorskem, vendar še ne vemo, ali bo vlada kaj storila ali nič. Treba je pa, da skrbimo tudi za druge Slovence, ne samo za primorske, zato bi bili mi želeli, da se je naredila taka spomenica o vseh slovenskih pokrajinah, podpisana od vseh slovenskih poslancev.

Za cesarskega namestnika v **Galiciji** je imenovan dr. Ziblikievič, župan Krakovski. On je rojen Rusin, tedaj zmožen rusinega jezika. Akoravno je bil vedno pristaš poljske stranke, vendar tudi Rusini o njem priznavajo, da se nikoli ni sovražnega kazal rusinskim svojim rojakom. Nekteri se čudijo, da na to

važno mesto ni bil poklican kak poljski plemenitaš, ampak človek iz navadnega stanu. Da so Poljaki s tem imenovanjem zadovoljni, sam je dokaz, da se demokracija tudi med Poljaki vedno bolj širi in udomačuje.

Česki listi so slabe volje, ker jim vlada nikakor ne vstreže gledé narodne ravnopravnosti. Taafe se brani, razdeliti praško univerzo na dvoje; politehnika v Brnu pa je še zmirom čisto nemška, za česki jezik še stolice nima. Čehi toraj grozé, da bodo Taafeja popustili, ter na žuganje z ustavoverno vlado odgovarjajo, da se take nič ne bojé, ker bo vsaka stranka primorana s Čehi pobotati se, ako bo hotela vladati delj časa. — Kaj hočemo reči se le mi Slovenci, ki nismo do zdaj še nobene koncesije dobili gledé prirojenih nam narodnih pravic! Če bo Konrad tako malo oziral se na nas, treba ga bo enkrat trdo prijeti v državnem zboru!

Poleg davka na zemljišča dela nemško-konservativnim poslancem tudi **davek na hiše** veliko preglavice, ter se vsak dan posvetujejo o tej zadevi. Vlada hoče Dunajčanom hišni davek snizati, pa to bi bila krivica, ker Dunajčani ravno lože plačujejo hišni davek, ker stanovanja drago oddadó, kar pa na deželi ni.

K premembi volilnega reda predloženi so dobili državnemu zboru nasveti. Znan je našim bralcem načrt **Lienbacherjev**, ki smo ga zadnjič priobčili. Poslanec **Schönerer** pa je utemljeval drug predlog, namreč za splošno volilno pravico. Pa njegov nasvet je bil precej zavržen in ne pride v razgovor. Potem so demokrati, njim na čelu Kronawetter predložili drug nasvet, ki zahteva, naj bi imel vsak volilno pravico, ki le količkaj direktnega davka plačuje; na deželi pa naj bi se neposredno volilo, ne več po volilnih možéh. Ker je ta nasvet nekoliko podoben Lienbacherjevemu, zato je desnica sklenila, da ga bo v razgovor vzela. Tudi češki poslanci hočejo nasvetovati nekatere premembe, da se odstranijo naj bolj kričeče krivice sedanjega volilnega reda. O tej zadevi se bo gotovo mnogo govorilo, in upati je, da se bodo dosigle marsiktere premembe, ki bodo prišle nam na korist.

Liberalci so v veliki zadregi zaradi teh predlogov, kajti njihovi mandati izvirajo v mnogem številu iz krivičnega, umetno sestavljenega volilnega reda, zato niso nič kaj prijatelji teh nasvetov za razširjenje volilne pravice. Že zadnjič so se sprli z demokrati; liberallec Auspitz je govoril, da naj pri starem ostane, da ljudstvo še ni zrelo za politiko itd.; pa Kronawetter, Schönerer, Steudel in Löblich so padli po Auspitzu in ga hudo zdelali; pri tem pa je tudi cela ustavoverna stranka nekaj izdatnih udarcev vjela od demokratov.

Zastran **praške univerze** je sklenil grof Taafe sestaviti strokovnjaško komisijo, ki bo stvar preiskala in prevdarila v znanstvenem, upravnem in denarnem oziru, ter potem poročala, kako bi se dalo vseučilišče urediti, da bi zadovoljilo obe narodnosti v deželi.

Liberalni listi, zlasti „N. fr. Presse“ so večini državnega zbora očitali, da silno počasi deluje, in da bi budgetni odsek ne bil imel še nobene tvarine prereševati, ako bi ne bili liberalci izdelali svojih poročil. Grof Hohenwart je kot načelnik budgetnega odseka danes v „Vaterlandu“ prav krepko zavrnil omenjene liste ter povedal, da je budgetni odsek rešil že 16 oddelkov državnega proračuna, katerih so liberalni poročevalci izdelali samo tri, konservativni pa trinajst. To pa nič ne dé, da bi ti listi prilično zopet enakih laži ne trosili med svet.

„Wien. Zeitung“ objavlja, da je krakovski župan dr. Ziblikievič od cesarja imenovan za deželnega maršala na Galiskem. Ziblikievič je po rodu Rusin, in morda bo njegovo imenovanje pripomoglo k boljšemu porazumljenju med Rusini in Poljaki. Njegov naslednik kot župan Krakovski utegne biti njegov dosedanji namestnik državni poslanec dr. Weigel.

Vnanje države.

Rumunijo hočejo proglasiti za kraljestvo, in kneza Karola za kralja. Rusija se temu bojda ne upira več. — Nedavno je prišla v Bukreš deputacija avstrijskih Rumuncv iz Erdelja, ter je ministru Bratianu čestitala k srečni rešitvi iz rok napadalca, ki je hotel nedavno vrlega, narodnega ministra Bratiana umoriti.

ške. Vojskovali so se proti Črnogorcem, proti Srbom, pri Javoru in na Moravi, proti Rusom na Šipki in pri Plevni, kjer so bili najhrabrejši vojniki Osman-pašini. Južni Arbanasi se razlikujejo od severnih tim, da se mohamedanski Toski dajo najemati v gomilah, zbrah iz celih pokrajin, dočim Gegi po svojem plemenskem običaju odhajajo v vojsko pod svojimi barjaki in lastnimi zapovedniki po njihovem vojaškem urejenju. Službe so to brez vsake ideje, brez vseh višjih spodbud, ktere bi vršili tudi drugim kakor jih zdaj vrše za Turčina.

V.

Nošnja arbanaška je kakor vseh iztočnjakov vrlo fantastična, dokler je ne pogrde krpe in nečistoča. Kakor povsod po Turskeji, tako je tudi tukaj „fes“ nadvladal, akoprem je pred sto leti med tem prebivalstvom bil malo poznat. Edino v gorskih nepristopnih krajih se je še ohranila črna ali bela kapa od klobočne brez kakšnega ščita. Čini se, da se je podoba teh kap ohranila v Črnejgori in v nekih pokrajinah hrcegovskih. Mimogrede naj bode omenjeno, da ima pokrivalo glave na iztoku posebno znamenje; tako na pr. fes znači podanika sultanovega. Navadna obleka arbanaška

je rujava halja, kakoršne vidimi na prodičkah, široke hlače od modre volnene tkanine, zvezane pod koljeni, billa fustanella“ vse do pasa tesno stisnjena, a doli do kolen bolj prostrana, slična srbskeji dolomi (plašč) s za pas zadetim orožjem. Nošnja in njene razlike treba dobro razlikovati radi narodopisnih odnošajev. Tako stoji, da bela dolama pokriva Srba.

Na stari izvor arbanaški spominja posebna vrst obleke, ktero nosijo še splošno Toski. To je flokateja (šarkeja jo zovejo Gegi), gornja obleka od bele volne, brez rokavov in ovratnika, pokrivajoča samo pleča in od obeh strani tela kvoke. Na enej strani je množina volnenih niti našito, med njimi so tudi rudeče. Ta halja je gotovo postala od primitivnega nekega ovčjega kožuha ali halje od šestih ovčjih kož.

Zunanost Arbanasa karakterizuje poseben način brijanja glave; bodi da brijejo lase na tri prsta na okoli ali kraj tega tudi ves predni del glave od enega uha k drugemu, ter puste ostale lase, da bujno porastejo, ter jih kot kito podvihejo pod fes ali pod kapo. Običaj je to vrlo star, ter se razlikuje popolnoma od turškega načina; Turci si namreč brijejo vso glavo, samo na zatiljku si puste nekoliko lasi.

Ta običaj je razširen med Gegi in Toski, pa tudi med Grci. V omenjenem koncilu arbanaškem od l. 1073 je bilo zabranjeno katoliškim duhovnom brijati si na ta način glave ter puščati si ostale lasi.

Najmileja zabava Arbanasu je doma gojenje živine. Spomladi zbero se vse črede vseh plemen ter jih gonijo v gore na pašo. Poprej še pregledajo dobro nože, pištole in puške ter se pripravijo na kočevsko življenje pastirsko in na borbe z neprijateljskimi plemeni (arbanaški: fisi). Navadno se poprej sklenejo ugovori, tako zvane bese. Besa znači vero, pošteno besedo, ugovor. Dva fisa na pr. sta živela lanjskega leta v neprijateljstvu, kar se prav pogostoma dogadja. Jemali in krali so si živino, napadali se, borili se ter imeli med seboj krvno osveto ali kak drugi prepir. Treba je omeniti, da ubojstvo v prepiru in borbi nevpije za krvno osveto, nego vodi k drugemu vraštvu. Obe stranki vidite, da ena in druga mnogo trpi, da njima je to no škodo, ali se pa tudi dogodi, da se oba fisa sprimeta celo z jačim plemenom. Z eno besedo, kadar je treba primirja, pošlje poglavar eno ali več žen k poglavarju neprijateljskega plemena. Ženi se pri Arbanasih ne sme nič žalega storiti, ubiti

Katoliška stranka na Španskem se združuje v veliko društvo, ki so ga krstili „union catolice“. Na čelu tega društva stoji grof Orgas, bivši pristaš princa Karola. Tudi nekateri Alfonzisti so se pridružili katoliški stranki. To je bilo potrebno, ker prekucuh čedalje bolj predrzno razsajajo.

Angleži so bili v južni Afriki, kjer so se njim nasproti vzdignili divji Bojeri, zopet enkrat tepeni. S premajhno močjo so zgrabili sovražnika, 1000 proti 5000, zato niso nič opravili, ampak morali so se z veliko zgubo umakniti. Vsi angleški oficirji, kar jih je na konjih sedelo, bili so ubiti ali ranjeni. Treba bo tje poslati hitro pomoč, sicer so angleške naselbine v nevarnosti.

Na Nemškem bodo naredili postavo zoper pijance. Kaznovana bo pijanost že sama na sebi; kdor se bo pa v pijanosti kaj pregrešil, tega pijanost ne bo več izgovarjala, ampak mu še kazen poostriža. — Tudi se v Nemčiji posvetujejo o postavi, s katero se bodo oživile zopet obrtniške zadruga. Vsaka stroka bo imela svojo zadrugo (innung), tako peki svojo, mesarji svojo, čevljarji svojo itd. Te zadruga bodo ustanovile šole za svoje učence, ter dajale spričevala pomočnikom in mojstrom; zadruga bodo ustanovljale svoje bolnišnice in podporne blagajnice. Tudi bodo te zadruga imele nekatere pravice; o tem se bodo natančneje dogovorili v pruskem državnem zboru. — Misel ni ravno slaba.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 28. januarja. (O ministerski krizi. — Kučer in njegov naslednik.) Plenarjev list „Wien. allg. Zeitung“ je včeraj raztrosil novico, ki je pa pred pardnevi stala že v nekem drugem časniku, da bode ministerstvo odstopilo in državni zbor razpuščen. Tudi „Triester Tagblatt“ ima iz „Pest. Lloyd“ telegram, da je v ministerstvu nastala razprtija, in da bodo Dunajevski, Pražak in Falkenhayn primorani odstopiti, ako bi državni zbor v kakem važnem prašanju glasoval zoper vlado. Popraševal sem v merodajnih in dobro podučenih krogih, je li res kaj nad temi novicami, pa povsod se mi je reklo, da so to le želje liberalcev, ki bi zopet radi prišli na konja, ter si zmišljujejo raznotere, pa čisto neverjetne reči.

Pogreb škofa Kučerja bo v ponedeljek popoldne. Vsi tukajšnji listi govoré danes v dolgih člankih o ranjkem kardinalu, ki pa gotovo ne bi bil vesel hvale, katero mu dajejo, ako bi jo mogel slišati. Neki list naravnost

mu v posebno hvalo šteje, da se je bolj na Dunaj, kakor pa v Rim oziral. Za škofa je bil izvoljen 12. (ne 27.) januarja l. 1876, nastopil pa je škofijstvo 30. aprila ravno istega leta, Tedaj je bil komaj 5 let škof. Doma je bil na Moravskem blizu Olumucu, kjer mu je bil oče reven tekavec. Oporoke ali testamenta niso našli. Bližnjih sorodovincev nima, pač pa nekoliko daljnih v Šleziji. Za kapiteljskega vikarja je bil soglasno izvoljen pomožni škof Angerer. Kot nasledniki Kučerja se imenujejo vojaški škof Gruša, pomožni škof Angerer in dvorni fajmošter prelat Mayer. Najljubši bi bil vsem škof Gruša.

Z Dunaja, 29. januarja. (Iz državnega zbora. — Galški maršal.) Državni zbor je imel včeraj nadaljevati razpravo o oderuški postavi. Pa vsled mnogih drugih predlogov se je ta obravnava tako zavlekla, da se je pričela še le okoli treh popoldne in je predsednik sejo ob 1/4. uri sklenil, ker se je bilo že k 1. paragrafu oglasilo mnogo govornikov in je bilo ob šestih napovedano zborovanje budgetnega odseka. Postava je silno težavna, obravnava sitna, ker vsak govornik sproži kak nov pomislik, ki se pa ne da vselej v postavi izraziti, ker bi bila sicer nevarnost, da bi se prav nič ne doseglo in bi padel morebiti celi načrt.

Precej v začetku včerajšnje seje je poslanec Lienbacher v imenu Hohenwartovega kluba zbornici izročil postavo o premembi volilnega reda, kakor sem Vam obširno že telegrafično sporočil. Za tem so bile nekatere volitve, pri katerih je imela desnica veliko večino. Liberalci so namreč sprevideli, da z vsemi zvijačami ne dosežejo nič, zato pa tudi ne skušajo več večine iznenaditi ter so začeli od sej prav močno izostajati.

Ena najglavnejših točk dnevnega reda je bil Schönererjev predlog o splošnji volilni pravici. Za ta predlog so govorili dunajski demokrati Schönerer, Steudel, Löblich, Kronawetter pa znani ropotač Fux iz Znojma na Moravskem. Proti se je prvi oglašil grof Wurmbbrand, ki je v imenu naprednjakov izrekel, da oni niso zoper premembo volilne pravice sploh, da hočejo pa prilično razviti in zagovarjati svoja načela o tej zadevi, za predlog Schönererjev pa ne morejo glasovati. Oj so je zoper ta predlog govoril jud Auspitz, ki je zlasti povdarjal, da bolj izobraženi krogi morajo imeti tudi več pravice glede volitev. Pri glasovanju je za Schönererjev predlog glasovalo komaj 10 poslancev, vsi drugi so obseleli. Kronawetter, Schönerer in dunajski demokrati so vsled tega precej v tej seji državnemu zboru izročili nov predlog o premembi volilnega reda, ki se bode morda ob enem z Lienbacherjevim obravnaval, od ktere se zlasti v tem loči, da tudi v kmečkih občinah zahteva neposredne volitve in odpravo volilnih mož. Drugih prememb še nisem imel priliko študirati, ker predlog še ni bil natisnjen in ga nisem mogel primerjati z dosedanjimi določbami. V tej seji je tudi grof Taaffe odgovoril na neko interpelacijo poslanca Proskoveca in tovarišev.

Z Gorenjskega, 28. januarja. V dopisu z Gorenjskega v drugi številki se bere: „Kako smo lansko leto veselja zavriskali ob novici, da dobomo vendar enkrat slovensko obrtniško šolo na Gorenjsko. Že smo ugibali, kam bo prišla: ali v Kranj, Loko, Železnike, Radolico, ali pa v kak prielžen kraj na kmete; zdaj smo tega ugibanja rešeni, ker nam čedalje jasneje postaja, da ona novica je bila iskrica, za katero pa ne bo nobenega ognja.“

Naj mi bo dovoljeno stvar glede obrtnij-

ske šole nekoliko pojasniti, da se zve, kako zdaj stoji, in da pozneje odborniki tistih krajev, kateri so tudi za to šolo pripravi, ne bodo kar na enkrat zazijali in strmeli — kako to? Da vlada misli obrtniško šolo ustanoviti, to je gotovo — če tudi še ni gotovo, se bodo li te misli vresničile. Vprašanje pa je, ali so tudi odborniki dotičnih srenj storili svojo dolžnost in prosili za to šolo, ter dokazovali, da je kraj za njo pripraven — ali morebiti le čakajo, da jim bo vlada šolo ponudila? Meni je znano le toliko, da je to storil Tržič, v katerem imajo nemčurji gospodarstvo, kateri sedanji vladi nasprotujejo in kateri od ravno tiste vlade zdaj za svoje nasprotovanje še plačilo zahtevajo. To mi je preumazano ravnanje! Brž ko ne je še častni Tržčan Kaltenecker za nemčurski Tržič se potegoval. Kar pripravnost kraja zadene, nočem danes dalje obdelovati, rečem pa le to, da nič manj pripraven je še marsikateri drugi kraj. Nemčurji v Tržiču naj pa poprej odložé svoje nemčurjevanje in potem naj se še le oglašé za obrtniško šolo, ker domovina mora biti zoper to šolo v Tržiču, kolikor časa je ta nemčurska, da bi se nam mladina ondi ne ponemčurila, in da bi se nam ondi še več renegatov ne priredilo. Torej Tržič spreoborni se — in privoščimo ti šolo! Ta prošnja tržiških očetov do zdaj tudi ni brez uspeha, ker okrajni glavarji županstvom sporočajo, da je Tržič za to šolo prosil in da naj naznanijo, koliko učencev bi to šolo obiskovalo in v kateri obrtniji da bi se podučevali. To sem hotel sporočiti, da se ve, kako reč zdaj stoji.

Turjak, 25. jan. Pri letošnjem ljudstvenem popisovanju se tukaj ljudem posebno čudno zdi, zakaj se nobena taka oseba ne smé zapisati, ki je stara čez 24 let in slučajno ravno zdaj, če tudi še za tako malo časa, ne biva doma? Popisovalni vradnik pravi, da postava tako velela. A po tem takem se bo število tukajšnjih prebivalcev jako zmanjšalo. Šteti bodo morda naši „hrvatari“ med translajtance; — kar je pa tudi jako dvomljivo; kajti po samotnih barakah v šumi dalječ od mest in vasi bivajoči se menda ne bodo veliko brigali za popisovanje, misleči, da saj so doma popisani. Pa niso.

In kje bo n. p. popisani krošnjar, ki gre od hiše do hiše, danes je tukaj jutri tam? Najbolj gotovo, a nikjer. — Župani po todni okolici bi bili radi popisovanje sami oskerbeli; pa poslal se je uradni pisatelj, ki slovenskih imen še pravilno pisati ne zna; — sch, zb, tsch, itd. . . . to se dandanes vendar le nekako preveč rogoviljestno vidi, če bi že tudi zamudno ne bilo.

Iz Rovt 25. prosenca. Dobili smo pred dvema leti tu pravilno enorazredno šolo. Pričetkom letošnjega šolskega leta prišel je tudi pomožni učitelj na mesto kaplana, ki je bil ljudem priljubljen in so ga želeli še dalje v svoji šoli. Tudi učitelj, mož liberalnega kopita, postal bi bil rad priljubljen, pripovedoval je tu in tam svoje liberalne fraze, a pošteno našo ljudstvo zavrnilo ga je dobro in sedaj se nikdo več z njim ne peča, njegova liberalnost in prevzetnost odvzela mu je vso zaželjeno priljubljenost. O šolskem napredku ne morem govoriti, kajti menim, da ga ni odveč, pač pa se otroci o njegovi neotesanosti vedno bolj pritožujejo. Vprašal bi le g. učitelja, ali ne zna šolske postave, da si upa otroke pretepati in celó brez vsega vzroka? Gospod učitelj, spreobrnite se, sicer ne boste drugje tako potrpežljivih ljudi dobili kot so tu. To naj Vam bo za danes dovolj.

ženo je šramota¹⁾, katero nosi celo pleme kot znak Kajnov, zatoraj pa tudi žene ugovarjajo med dvema fisoma tudi za dobe največjega sovraštva. Žene ugovore mesto, kjer se bodo sešli poglavari obeh plemen, navadno na meji obeh fisev. In s tem je dovršena njihova naloga. Može se snidejo ter ugovore besa za bodočo pašo, včasih se pa naravno tudi potolčejo. Oranju, posebno v gorskih pokrajinah ni Arbanas velik prijatelj, ter on vse poljske poslove prepušča ženi. Kakor v gorah, tako tudi v nižinah negre Arbanas nikdar brez orožja od hiše. In tudi na polju ga je viditi, kako z eno roko ravno plug in vole, a z drugo drži puško.

(Dalje prih.)

¹⁾ To velja za arbanaške, kakor za druge žene. Črnogorci, bijoči boj s temi plemeni, postavljali so vselej žene sprodaj, a Arbanasi so se raje vnačkali, nego li da ubijejo katero ženo.

Meseca kimovca lanskega leta dobili smo tu nove zvonove, o katerih so se mnogi gospodje pohvalno izrazili. Naprava in drugi stroški imeli so se s prostovoljnimi darovi poplačati in res bile so vse podobčine zadovoljne s prostovoljnimi darovi, obljubilo in darovalo se je zelo polovico vseh stroškov. Le podobčina Medvedjebrdo ni bila zadovoljna z napravo in odpovedali so se vsemu; naposled zgrevali so se posamezniki in nekoliko obljubili. Da bi se pa ostalo hitro nabralo, odločilo je občinsko starešinstvo, da naj se naloži naklado na zemljišni davek, in zopet s tem niso bili zadovoljni omenjeni. Da bi pa še svoji trmoglavosti venec popravili, poskrbeli so tamonjhi fantini. Pri velikonočnem izpraševanju nabirani so visoko častiti priljubljeni g. župnik pri neoženjenih prostovoljne darove. Vsi so obljubili, le fantje zopet ne, dasi tudi so jim njihovi očetje in gospodarji za to denar dali. Od izpraševanja grede potegnili so jo bahaje se: „kar smo pri zvonovih hranili, hočemo popiti“ — v gostilno, kjer so pili in skoraj gotovo plesali. Lepo se jim je pristovalo vriskanje, lepo slavo si s takim činom pridobite. Ali ni rekel Kristus: „daj Bogu, kar je Božjega?“ Kaj si upate od njega novih dobrot, ako mu nočete z malim darom svoje hvaležnosti skazati!

Letošnja zima je dokaj ožstra, snega ni veliko, mraza pa zelo. Dne 14. t. m. dobili so bivšega žibrskega župana Tomaža Tomšiča na cesti iz Rovt mrtvega. Šel je mož že kasno v noč domu. Nekoliko vinjen, bolehen in star, je padel in ker ni bilo nikogar vsa noč mimo, je zmrznil.

K—c.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. februarja.

(Občni zbor Marijne bratovščine) je bil zadnjo nedeljo dobro obiskan. Sklenilo se je, odboru v prevdarek prepustiti, da bi se poleg nosačev pri pogrebih oskrbeli tudi svetilci. V odbor so bili voljeni stari odborniki Pirnat, Zupančič in Pajsar; za pregledovalce računov pa Arzelin, Grilec in Haderlap.

(„Sokol“). Podpisani odbor naznanja vsim članovim svojim ter drugim gospodom, kateri bi imeli željo, priučiti si telovadbo, da se prične dne 8. febr. t. l. šola za pričetnike, za katero odločili so se posebni dnevi v tednu, namreč: torek, četrtek in sobota. — Vsakrteri, kdor ima veselje in si želi priučiti telovadbo, naj blagovoli oglašiti se pri g. Ed. Škabernetu (Bleiweiss-ova prodajalnica, mestni trg), ali pa prihodnji četrtek od 8.—9. ure zvečer v telovadnici, gradiščne ulice.

Odbor telovadbenega društva „Sokola.“

(Prošnja do magistrata.) Slišati je bilo že o več nesrečah, ki so se letos prigodile po nesrečnih padcih po mestu. Ker je letos mestna blagajnica prihranila si veliko denarja pri odpravljanju snega, bi lahko skrbela tudi za to, da se vsaj zdaj ceste čedijo in če že to ne, naj bi vsaj slavna policija gledala na to, da hišni gospodarji, storé svojo dolžnost, kar se pa zdaj ne zgodi.

Razne reči.

— Tominska čitalnica napravi dne 5. februarja v Devetakovi dvorani veselico s sledečim sporedom: 1. Petje: Banovci. 2. Govor. 3. Petje: Jadransko morje. 4. Županova Micika, I. del. 5. Petje: Slepce. 6. Županova Micika, II. del. 7. Petje: V boj. —

Začetek besede ob 7. uri zvečer. Po besedi domača zabava. Vstopnina k besedi za odraslene 20 nov., za otroke 10 nov.

— „Trtna uš“ se zove nova knjiga, izdana v Zagrebu 1881 po g. Fr. Kuraltu, tajniku hrv-slavon. gospodarskega društva v hrvaškem jeziku. Obseg te res potrebne knjižice je na 50 str. sledeči. I. Od kale je trtna uš, kako se je razširila in kakov kvar može ona vinogradnom počiniti? II. Kakova je trtna uš i kako živi? III. Kako se pojavi trtna uš na trsu i zašto ona trsu škodi? IV. Kako se može trtna uš v vinogradih razširiti, i kako treba vinograd iztrživati? V. Koja mu se sredstva do sada proti trsnoj usi upotrebila in Kakovem uspehom? VI. zakonite naredbe proti trsnej urši. In za sklep: Tumačenje slikah. Kakor se iz tega razvidi, je jezik tudi Slovincem lahko razumljiv; poduk o trsni uši pa tudi našim vinogradnikom jako potrebn; tedaj je vsem trpe priporočamo. Velja pri izdatelju 50 kr.

— Slovestvo slovansko. Ilustrovane dčjiny literatury všeobecné, spisnje Petrov, zaklada Steinhäuser v Pilznu, so dospel do 17. sešita, v katerem se dovršuje literaturna španjolska v XIX. veku po prozi. V slikah se kažeza Breton, priljubljeni in plodoviti dramatik, pa Emilia Castelar, glasoviti govornik in državnik republikanski. Pričenja se v tem sešitku literatura portugalska ter razlaguje po zgodovini narodni in politični po prvih treh dobah in v sliki kaže se veliki pesnik Luis des Camoens (r. 1524, u. 1579, po obrazu in pomenu spis njegov „Os Lusíadas“, deloma v českem prevodu.

Poslano.

„Vse preiskujte in poskušajte, ter, kar je dobrega in koristnega, obdržite in ohranite“; te besede veljajo gotovo tudi v materialnem oziru; toraj tudi takrat, kadar hoče cerkveno predstojništvo si oskrbeti in kupiti voščene sveče za svečavo pri službi Božji. Podpisano cerkveno predstojništvo je imelo pretečeno leto voščene sveče od treh svečarjev in med temi tudi iz voščarne P. & R. Seemana v Ljubljani. Po natančnem in dolgem opazovanji se je prepričalo popolnoma, da so sveče iz voščarne P. in R. Seemana zares izvrstne ter veliko boljše od unih dveh neimenovanih svečarjev. Imajo pa posebne prednosti pred drugimi:

1. So najprijetnije za oko, kajti vosek na njih je skoraj tako lep obeljen, kakor mleko.
2. Gorijo zelo počasi, zmirom enako svitlo, mirno in lepo, se prav malo kadijo in nekrájajo, ali ne kadijajo, kakor druge.
3. Se prav lahko in naglo dajo prižgati in ugasniti.
4. So najboljši kup, ker jim je cena med vsemi drugimi najnižja, ker najbolj počasi gorijo in ker se zastoj z zabojem vred brez vseh stroškov pošiljajo cerkvenim predstojništvom.
5. Vaga (tehtnica) se daje tudi pravična in poštena.

Ker imajo sveče iz zgoraj imenovane firme toliko prednosti pred drugimi, modro in pametno ravnajo cerkvena predstojništva, ako jih prav pridno kupujejo.

Cerkveno predstojništvo na Mirni 27. januarja 1881.

Lovro Urbanija.
župnik.

Voščene sveče

iz tovarne Luigi Bader-ja v Gorici iz pravega čebelnega voska, brez vsake pritikline, se dobé po 2 gld. 50 kr. kila s poštino in zabojem vred, kamor koli si jih kdo naroči, in tako, da se plačajo vsaj v teku enega leta brez obresti za dolg, v štacuni

Janeza Fabijana

(6) na Valvazorjevem trgu šte. 2 v Ljubljani.

V založbi moji so ravnokar na svitlo prišle nove bukve:

Vijolice,

ki so jih nabrali viskočastiti gospod Janez Volčič bratom in sestram vednega češčenja svetega Jožefa, z dovoljenjem prečastitega ljubljanskega knezoškofijstva. Te prav čedno natisnjene bukve obsegajo na 572 straneh 31 premišljevanj, sedem nedelj, eno devetdnevnic, eno tridnevnic in en teden — v čast in slavo svetemu Jožefu, potem navadne krščanske pobožnosti: jutranje, večerne molitve, 3 svete maše, spovedne, obhajilne molitve, molitev za odpustke, litanije v čast svetemu Jožefu, lavretanske litanije vseh svetnikov, nekatere molitve v čast svetemu Jožefu, sveti križev pot, mašne pesmi, pesem v čast svetemu Jožefu in Marijne pesmi. (1)

Po pravici se imenujejo te bukve „Vijolice“; kakor so namreč vijolice ponižne, pa tolikanj ljubljene, lepo dišeče spomladanske cvetlice, tako naj bi bili ponižni, bogoljubni vsi, ki jih bodo prebirali in se mogočnemu varhu sv. Jožefu priporočevali, da on, ki je tako blizu pri Jezusu in Mariji, nam je vedni pomočnik, posebno še zadnjo uro našega življenja.

Veljajo pa te bukve nevezane 70 soldov, usnjate 1 gld. 30 sold., pozlačene 1 gl. 70 sold.

Matiija Gerber,
bukvovez.

Urban Aubel

v Št. Vidu pri Zatičini na Dolenjskem

se priporoča čč. gg. župnikom in cerkv. predstojnikom za izdelovanje raznih turnskih ur iz vlitnega in kovanega železa ali pa v mesingu od 100 do 1000 gld. po najnovejši znajdbi. (1)

Skoraj zastoj!

Ker je na kant prišla velika tovarna za britansko srebro, se bo zavolj velikih dolgov in splošnega izpraznenja prostorov vsa velikanska zaloga razprodala za 75 odstotkov pod ceno tedaj skoraj zastoj.

Cela mizna oprava iz britanskega srebra, ki je prej stala 29 gl., dobi se zdaj za 7 gl. 50 kr., ter se 25 let garantira, da bo bela ostala. (Stemi 7 gl. 50 kr. je samo delo komaj na pol plačano.) In sicer se dobi:

- 6 miznih nožev iz britanskega srebra z angleško ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, težke in fine sorte,
- 6 težkih žlic iz britanskega srebra,
- 6 najlajnejih žlic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečna zajemalnica (velika žlica) iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnica za juho iz britanskega srebra,
- 2 lepa svečnika,
- 6 jajnih kozarcev,
- 6 lepo izdelanih tac,
- 1 posoda za sladkor,
- 1 presejalnik za čaj

42 kosov.

Naroči se ali ali s poštnim povzetjem, ali pa da se denar naprej pošlje, pri nas:

Britaniasilber-Depot
C. Langer
Wien

II. obere Donaustasse 77.

Kočija

za dva konja, po ravninah tudi za enega, je na prodaj. Kočija je še prav dobro ohranjena in po nizki ceni. (1)

Kje? Se izve pri opravištvu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.